

**MITRI RAHEB (ED.)
The Biblical Text
in the Context of
Occupation: Towards a
New Hermeneutics of
Liberation. Betlehem: Diyar
Publisher 2012. 453 s.**

Jordanian ja Pyhän maan evankelis-luterilaisen kirkon synodin sekä Betlehemissä toimivan Dar al-Kalima -yliopiston rehtori Mitri Rahebin toimittama artikkelikokoelma koostuu 19 artikkelista, jotka ovat julkaisuja elokuussa 2011 Betlehemissä pidetystä Diyar Consortiumin järjestämästä kuudennesta kansainvälisestä konferenssista "Biblical Texts, Ur-contexts, and Contemporary Realities". Diyar Consortium on luterilaistaustainen ekumeeninen katojärjestö, johon myös Dar al-Kalima -yliopisto kuuluu. Osallistujien ja kirjan artikkelien kirjoittajien kansallinen tausta on laaja: konferenssiin osallistui lähes 70 tutkijaa eri puolilta maailmaa. Mukana oli myös palestiinalaisia tutkijoita. Valtaosa kirjoittajista on uskonnolliselta taustaltaan kristittyjä.

Kuten artikkelikokoelman alaotsikko kertoo, artikkeleissa pyritään hahmottelemaan uudenlaisen hermeneutiikan mahdollisuutta ja suoraista edellytystä, mikä kumpuaa palestiinalaisten tilasta Israelin miehittämillä alueilla Gazassa, Länsirannalla ja Itä-Jerusalemmissä. Kirjan otsikossa käytetään nimitystä "miehitys" (occupation), kun taas osa artikkeleista puhuu konfliktista palestiinalaisten ja Israelin välillä. Rahebin kirjaan valikoidut artikkelit koostuvat hyvin erityyppisistä puheenvuoroista, mutta yhteistä niille on eläytyminen palestiinalaisten asemaan ja raamatun tekstien tarkastelu erityisesti tästä näkökulmasta. Julkilausuttu näkökulma tekee artikkeleista tässä mielessä pikemminkin poliittisia kuin akateemisia puheenvuoroja – tosin on hyvä muistaa, että politiikka ja vallankäyttö ovat aina läsnä tekstin tulkintaprosessissa. Näkö-

kulma on myös erityisesti kristityissä palestiinalaisissa, vaikkakaan muslimit ja huolestuttavasti kasvava islaminvastaisuus eivät jää artikkelikokoelmassa huomiotta.

Artikkeleissa usein toistuva teemaus siitä, ettei palestiinalaisten ääni ole päässyt kuuluviin Israelin ja Palestiinan välisen konfliktin käsitteilyssä, on syytä ottaa vakavasti. Vaikka konflikti on jatkunut pitkään ja palestiinalaisten edustajat ovat olleet neuvottelukumppaneina rauhanneuvotteluprosesseissa jo yli kaksi vuosikymmentä, on tilanne – myös artikkelikokoelman puheenvuorojen perusteella – edelleen epäsuhtainen. Kun marginaaliin ajettu heterogeeninen ihmisryhmä lausuu, ettei sen ääntä ole kuultu, on tälle näkökulmalle omistettu kansainvälinen akateeminen konferenssi paikallaan. On erinomaista, että esitelmät ovat laajemman yleisön tavoitettavissa artikkelikokoelman muodossa. Rahebin kirjaan on syytä tutustua, vaikka suhtautuisikin kriittisesti sen lähtökohtiin. Poliittisen painoarvonsa lisäksi artikkelikokoelmassa on mielenkiintoista pohdintaa raamatun tekstien auktoriteetista, postkolonialistisesta ja feministisestä hermeneutiikasta, identiteetistä, etiikasta sekä dialogin ja toisen kohtaamisen mahdollisuudesta ja mahdottomuudesta.

Kokoelman lävistävä kysymys kuuluu: kuinka palestiinalaiset kristityt tulkitsevat tekstejä, jotka ovat toimineet poliittisena aseena heitä vastaan? Osa artikkeleista pohjautuu vankemmin akateemiseen keskusteluun ja loppuviitteiden kautta lukija pääsee käsiksi keskeisiin aiheita käsitteleviin tutkimuksiin ja kiistan aiheisiin sekä eriäviin näkökulmiin. Osa taas on nähtävä tapauskertomuksina tai henkilökohtaisina puheenvuoroina, joskin painavina sellaisina. Toiset artikkelit ovat kieleltään kirjallisempia, toisissa taas suullisen esityksen retoriikka nousee selvästi esille. Aiheen geopolittisuuden vuoksi artikkelin kirjoittajat tuovat sekä etnis-maantieteelli-

sen että akateemisen taustansa esille. Artikkelikokoelmassa on myös henkilöbiografiatiedot kaikista kirjoittajista, mikä on lukijalle suureksi avuksi. Useimmat kirjoittajat tarkastelevat aihetta tietyssä mielessä ulkopuolisina: eurooppalaisina, yhdysvaltalaisina, eteläafrikkalaisina, aasialaisina ja eteläamerikkalaisina. Ulkopuolisuudesta huolimatta kirjoittajilla on myös samastumispisteitä. Monet ovat suurvaltojen entisten siirtomaiden asukkaita, jolloin postkolonialistinen teologia saa omakohtaisia äänensävyjä.

Filippiiniläissyntyinen Eleazer S. Fernandez vertailee artikkelissaan monen eri suurvaltamiestäjän värittämää Kaakkois-Aasian historiaa Palestiinan alueella harjoitettuun politiikkaan. Tässä yhteydessä hän ottaa keskeiseksi tarkastelunäkökulmaksi diasporassa eli maanpakolaisuudessa elämisen, mikä on keskeinen juutalaista identiteettiä määrittävä tekijä. Geopoliittinen tilanne on radikaalisti muuttunut. Maanpakolaisuuden asemassa eivät eläkään enää juutalaiset vaan palestiinalaiset. Tämä näkökulma on toistuva teema artikkelikokoelmassa. Yhdysvaltainen Robert O. Smith käsittelee angloamerikkalaisen kristillisen sionismin taustaa ja eri ilmenemismuotoja sekä sitä, miten kristillinen sionismi on saanut kannatusta erityisesti Yhdysvalloissa. Samoin Julia M. O'Brien tarkastelee yhdysvaltaisen protestanttisen teologian ja raamatunhermeneutiikan vaikutusta Israelin ja Palestiinan kysymyksessä. Hän nostaa esille holokaustin jälkeisen kristillisen teologian erityisenä haasteena palestiinalaiselle näkökulmalle (s. 166).

Lähihistorian ja Israelin miehityksen lisäksi Mitri Raheb muistuttaa (s. 13), että palestiinalaiset ovat pääasiassa eläneet miehitysvallan alaisina: egyptiläisten, assyrialaisien, babylonialaisten, persialaisten, kreikkalaisten, roomalaisten, arabien, ristiretkeläisten, ottomaanien, brittien ja israelilaisten. Tämä on johtanut siihen, että kansaa (native people) ei mää-

ritä yksi kiinteä identiteetti, vaan se on saanut vaikutteita kustakin hallitsevasta suurvallasta. Kansa ei myöskään ole koskaan ollut riittävän vahva yhdistyäkseen ja luodakseen yhtä kansallista identiteettiä. Mitri Rahebin (s. 15) mukaan tämä pätee edelleenkin, kun maa on jaettu Fatahin hallitsemaan Länsirantaan, Hamasin hallitsemaan Gazaan sekä Israeliin. Raheb korostaa, että nykypalestiinalaiset ovat uskonnollisesta identiteetistään riippumatta maan syntyperäinen kansa (the native people of the land). Painotuksen taustalla on keskustelu siitä, kuka voidaan määritellä kuuluvaksi kansaan, jolla on oikeus maahan.

E erityisen kiinnostava on useissa artikkeleissa esitetty pohdinta raamatuntekstien auktoriteettiasemasta niin maailmanpoliittisissa kuin yksilön moraalisisissa kysymyksissä. Laajimmin ja teoreettisimmin kysymystä pohditaan Ferdando F. Segovian artikkelissa, joka arvioi palestiinalaisen vapautusenteologi Naim Stefan Ateen eri teoksissaan hahmottelemaa vapautuksen. Ateenkin luoma pohja palestiinalaiselle vapautuksen teologialle kumpuaa vuoden 1967 sodanjälkeisestä tilasta, jolloin Israelin valtiota tukeva politiikka alkoi saada voimakkaammin uskonnollis-teologisia perusteluja verrattuna vuoden 1948 juutalaisvaltion perustamiseen, jonka taustalla vaikuttivat ennen kaikkea poliittiset syyt. Juutalaisen fundamentalismin lisäksi myös kristillinen sionismi tulkitsti Israelin voiton kuuden päivän sodassa ympäröiviä arabimaita vastaan jumalallisena väliintulona ja lopunajan ennusmerkkinä. Tilanne johti palestiinalaisten vastarintaan, joka purkautui vuonna 1987 alkaneessa ensimmäisessä intifadassa.

Ateek pyrki vuonna 1989 julkaisussa väitöskirjassaan luomaan palestiinalaisten kristittyjen näkökulmasta kestävästä vapautuksen teologiasta. Segovia kuvaa valaisevasti vapautuksen teologian soveltamistarpeita Palestiinan kontekstissa ja suhtautuu kriittisesti moniin sen läh-

tökohtiin, jotka ovat syntyneet vuorovaikutuksessa fundamentalistisen raamatunluennan kanssa. Segovian mukaan palestiinalaisen vapautuksen teologian ei tarvitse lähteä tälle linjalle. Vapautuksen teologian raamatuntulkintaan liittyy se vaikea piirre, että samoin kuin fundamentalistisen uskonnollisuuden lähtökohtana, myös vapautuksen teologian lähtökohtana on nähdä Raamattu Jumalan sanana. Tällöin myös Raamatun normatiivisuus ja ohjeellisuus nykykontekstissa näyttäytyy vahvempaan. Käänteisesti, jos Raamattu nähdään ennen kaikkea historiallisena ja inhimillisenä tekstikokoelmana, sen normatiivisuus ja ohjeellisuus asettuu erilaiseen valoon. Raamatunteksteille, kuten teksteille yleensäkin, on luonteenomaista tulkinnallinen vaikeus: lukijan tehtävänä on muodostaa niille merkitys. Teksti itsessään ei kanna kiinteää merkitystä, vaan on avoin monille tulkinnoille. Tämän vuoksi Segovian mukaan raamatuntekstien kanssa on mahdollista käydä kriittistä dialogia, joka toimii avaimena uudelle hermeneuttiselle lähestymistavalle.

Myös Luis N. Rivera-Pagán käsittelee artikkelissaan raamatuntekstien käyttöä. Hän lähestyy kysymystä kuuden hermeneuttisen ongelman kautta. Näistä ensimmäiset ovat eksodus ja valloitus: Heprealainen Raamattu on valjastettu oikeutamaan Israelin harjoittamaa maan valloitusta (s. 94). Toisaalta Rivera-Pagán nostaa esiin ne raamatuntekstit, joissa vankeus, maanpakolaisuus ja pakkosiirtolaisuus näyttelevät merkittävää roolia. Palestiinalaisten syrjäyttäminen ja karkottaminen synnyinseuduiltaan rinnastuu näihin kuvauksiin.

Lopuksi on mainittava muutamia pieniä teknisiä mutta lukemista häiritseviä seikkoja. Aiheen tärkeyden vuoksi olisi toivonut, että julkaisun tekninen asu olisi loppuun asti hiottua ja merkintätavat, kuten arabiankielisten nimien ja sanojen translitteraatio, olisivat yhdenmukaiset. Tekstiin on jäänyt myös melko pal-

jon painovirheitä sekä teknistä huolimattomuutta. Joidenkin artikkelien viittaukset liitteisiin saavat lukijan turhaan etsimään liiteosaa kokoelmasta.

Kaiken kaikkiaan Mitri Rahebin toimittama artikkelikokoelma aukeaa hyvin moniin suuntiin ja on julkilausutusta näkökulmastaan huolimatta – tai sen ansiosta – keskustelevalta teos. Diyar Consortium järjestää elokuussa 2014 kahdeksannen kansainvälisen konferenssin otsikolla ”The Palestinian Diaspora”. Kuudennen konferenssin julkaisukokoelmalle on siis mahdollisesti luovassa jatkoa.

MARIKA PULKKINEN,
TEOL. MAIST., HELSINKI

MICHAEL D. SWARTZ
**The Signifying Creator:
Nontextual Sources of
Meaning in Ancient
Judaism. New York
and London: New York
University Press 2012.**
120 s.

Antiikinjuutalaisen magiikan ja mystiikan tutkijana ansioitunut Michael Swartz on vastikään julkaissut tiiviin mutta virikkeisen monografian *The Signifying Creator*. Teos perustuu New Yorkin yliopistossa pidettyyn luentosarjaan ja jatkaa Swartzin aiempaa tutkimusperinnettä sikäli, että siinä tuuletetaan stereotyyppisiä ja hieman yksioikoisia käsityksiä juutalaisuudesta ”kirjaukontona” ja juutalaisista ”kirjan kansana”. Painopiste on pikemmin myöhäisantiikin juutalaisuuden performatiivisissa elementeissä kuin kirjallisessa eksegeesissä ja laintulkinnassa. Swartz ei suinkaan kiistä tekstin – erityisesti Tooran – ja sen tulkinnan keskeistä asemaa, mutta alleviivaa, kuinka puutteellisen ajankuvan pelkkä kirjoitukseen keskittyminen tuottaa. Juutalaisuuden vähemmän tunne-